Anul al 55-lea | 14 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 14 Pagini | Nr. 20 Vineri 21 Ianuarie 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. [illegible]

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni in țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

SIBIIU

O datorie imperioasă

Una dintre cele mai criticabile omisiuni ale regimului neprelungit la scadență, din cauza lipsei de credit în fața țării, este nepăsarea sa față de instituțiunile financiare românești din Transilvania.

Deși acestea au apelat adesea și documentat la sprijinul Statului, deși ne-am făcut totdeauna interpreții hotărâți ai acelor îndreptățite cereri, nu s'a făcut nimic în această chestiune de interes național, nu numai economic.

Cine nu cunoaște rolul cu deosebire însemnat al băncilor românești în lunga, frământata și admirabila rezistență a poporului din acea parte a României întregite împotriva tendințelor inversunate de maghiarizare?

Ele n'au fost acolo numai instrumente materiale de credit; ele au fost adevărate forțe în slujba statornică a conștiinței naționale.

Ele nu s'au preocupat exclusiv de nevoile economice din Ardeal, ci au avut în vedere, mai presus de toate, necesitatea superioară a intangibilității spiritului românesc.

Ele n'au urmat numai calea firească a institutelor de credit, în sensul curent al cuvântului, adică funcțiuni de transfuziune a capitalurilor disponibile în direcțiunile de producțiune lipsite de acestea; ci au fost și un mijloc pentru servirea unui scop, ale cărui rezultate au dus în mod logic și progresiv la posibilitatea întregirii neamului.

Cine nu știe cât de „magna pars fuit" băncile ardelene în crearea și întreținerea școalelor și altor așezăminte de cultură și însuflețire românească în Ardealul prigonit de maghiari?

In această operă istorică, ele au trebuit să țină piept, și-au știut s'o facă, constrângerilor exercitate prin infuziunile de fonduri maghiare dela Budapesta pe tot arhipelagul de bănci ungurești, oferite — și totuși refuzate de populația românească — deși condițiunile erau foarte amăgitoare.

Ceva mai mult, ele au trebuit să lupte și cu rivalitatea stăruitoare a acelor „sparkasse" săsești, cari, întrebuințând același mijloc în scopul lor etnic, prelevau sume însemnate din veniturile lor spre a le consacra scopurilor respective.

Când a apărut ideia conversiunii, realizată în etape diferite, și care în loc să întărească creditul, l-a sdruncinat, am cerut insistent să se asigure băncilor românești din Transilvania un regim compatibil cu existența lor mai departe în condițiunile de până atunci, pe considerațiunea că ele servesc și astăzi nu numai interesul economic ci și ideia națională.

N'am fost ascultați și rezultatele se văd.

N'avem nevoe să revenim asupra lor, deoarece sunt cunoscute din memoriile periodice ale institutelor de credit ce funcționează în condițiuni foarte critice, memorii însă cari n'au avut eficacitatea necesară în concepția și în sentimentul conducătorilor statului.

Repetăm astăzi apelul nostru și cerem noului conducători a țării să cugete serios și profund asupra acestei chestiuni capitale.

Imprejurările în cari s'a constituit noul guvern și unele persoane din compunerea lui îl impun mai mult decât oricui și decât oricând să dea o precădere efectivă și integrală însuflețirii creditului românesc din Transilvania.

Continuarea omisiunei săvârșite până acum ar apăsa și pe cei de astăzi, cum apasă și pe cei de eri, greu și neprescriptibil.

—x o x—

Zece lucrători ingropați în galeria prăbușită a unei mine

Varșovia, 18 (Rador). — In urma unei prăbușiri de terenuri, zece lucrători au fost îngropați într'o galerie a unei mine de cărbuni de lângă Chorzow.

MARIA MANEA-AULEB

LA ICOANĂ

Comercianții străini cari au firme înscrise după 1930 nu vor mai putea rămâne în țară

Comisiunea migrațiunilor, întrunită Marți după amiază sub președinția d-lui Leon Șcridon, subsecretar de Stat la muncă, a hotărît respingerea cererilor de ședere în țară a tuturor comercianților supuși streini cari au firmele înscrise la Camera de comerț ulterior datei de 1 Ianuarie 1930.

Dela acest principiu se vor putea admite excepții numai pentru acei cari exercită o activitate folositoare țării.

Armata română

Un interview al d-lui general I. Antonescu, ministrul apărării naționale, acordat ziarului „Giornale d'Italia"

Roma, 18 (Rador). — „Giornale d'Italia" reproduce azi un interview acordat de d. general Antonescu, ministrul apărării naționale al României, d-lui Virginio Gayda, directorul ziarului și trimis special la București.

Intre altele, d. general Antonescu declară că armata română va fi în curând în măsură să poată figura cu cea mai mare onoare pe nu importă care câmp de bătălie.

„Armata noastră, a continuat ministrul român, a trecut printr'o experiență grea. In cursul marelui război, timp de un an și jumătate, ea a trăit cot la cot cu un milion și jumătate de comuniști din armata rusă, care, în Moldova, în mijlocul dezordinei create de sfârșitul războiului, aruncă armele și se dădea la jafuri. Totuși, armata noastră nu s'a lăsat influențată. Ea nu a manifestat nici un semn de destrămare. Azi deasemeni noi suntem în contact direct și permanent cu teritoriul sovietic și totuși nu se produce nimic din ceeace ar putea să aducă atingere spiritului de ordine în armată. Aceasta este dovada cea mai semnificativă a spiritului forțelor noastre armate".

D. GENERAL I. ANTONESCU

Corpurile legiuitoare au fost dizolvate

Modificarea legii electorale. — Alegerile se vor face la 2, 4, 5 și 6 Martie. — Noul parlament a fost convocat pentru 10 Martie

Precum am anunțat la vreme, guvernul era hotărît asupra dizolvării parlamentului ales la sfârșitul anului trecut, fără a mai aștepta constituirea lui.

Monitorul Oficial apărut în ediție specială, a publicat următorul decret regal pentru dizolvarea corpurilor legiuitoare precum și de convocarea corpului electoral, pentru noui alegeri.

CAROL AL II-lea
Prin grația lui Dumnezeu și voința Națională Rege al României.
La toți de față și viitori sănătate.

Asupra raportului Președintelui Consiliului Nostru de miniștri sub No. 97/938.

Văzând și Jurnalul acestui Consiliu sub No. 61 din 18 Ianuarie 1938

In virtutea art. 4, 11 și 72 din legea electorală pentru Adunarea Deputaților și Senat, precum și a dispozițiunilor art. 30 din Constituțiune, privitoare la termenul înăuntrul căruia urmează a fi convocat Corpul electoral și Corpurile Legiuitoare:

AM DECRETAT ȘI DECRETAM:

ART. I. — Adunările Legiuitoare sunt și rămân dizolvate.

ART. II. — Corpul Electoral din tot cuprinsul Țării, se convoacă de Noi, pentru a alege Adunarea Deputaților și Senatul.

ART. III. — Alegerile se vor face precum urmează:

Pentru Adunarea Deputaților în ziua de 2 Martie 1938.

Pentru Senat:

a) în ziua de 4 Martie 1938, luând parte la această alegere potrivit art. 4 alin. a. din Legea electorală — toți cetățenii români dela vârsta de 40 ani împliniți, cu vot obligatoriu, egal, direct și secret, pe circumscripții electorale prin scrutin de listă;

b) In ziua de 5 Martie 1938, luând parte la această alegere — potrivit art. 4 alin. b. din legea electorală — toți membrii aleși ai Consiliilor comunale, urbane și rurale și ai Consiliilor județene întruniți în colegiu separat;

c) In ziua de 6 Martie 1938, luând parte la această alegere în colegii separate — potrivit art. 4 alin. c. și din Legea electorală, membrii Camerelor de Comerț, secția comercială; membrii Camerelor de Comerț secția industrială; membrii Camerelor de Agricultură, membrii Camerelor de Muncă, precum și profesorii universitari onorari, titulari și agregați și conferențiari definitivi, întruniți în colegii separate pe fiecare universitate;

ART. IV. — Noile Adunări sunt convocate în București în ziua de 10 Martie 1938.

ART. V. — Președintele Consiliului Nostru de Miniștri, este însărcinat cu executarea dispozițiunilor prezentului Decret.

Dat în București la 18 Ianuarie 1938.

CAROL

Președ. cons. de miniștri
OCTAVIAN GOGA

Decretul-lege pentru modificarea legii electorale

Modificarea legii electorale s'a făcut pe cale de decret-lege. Decretul s'a publicat în Monitorul Oficial deșit Marți seară în ediție specială.

Iată textul decretului-lege:

CAROL al II-lea,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate.

Asupra raportului președintelui consiliului nostru de miniștri și a miniștrilor de interne și justiție, nr. 96/938.

Văzând și jurnalul Consiliului de miniștri nr. 60 din ședința dela 18 Ianuarie 1938.

ART. I. — Actualele tablouri cu semne geometrice întocmite de Comisiunea electorală Centrală în baza art. 49 al. 1 din Legea electorală din 27 Martie 1936 sunt anulate.

ART. II. — Semnele electorale din tablourile amintite mai sus se înlocuiesc printr'un număr succesiv de puncte negre. Dimensiunile semnelor, fie că acestea vor consta dintr'un singur punct, sau mai multe, nu vor întrece 10x10 mm. astfel cum este fixat prin lege.

ART. III. — Grupările politice vor cere un număr de ordine pe buletin și semnul corespunzător care va fi întrebuințat pe toată Țara. In acest scop ele se vor adresa în scris Comisiunei electorale centrale îndată după convocarea Corpului electoral.

Cererea va fi prezentată de conducătorul grupului sau de un mandatar al său, cu procură legalizată. Secretarul Comisiunei primește și înregistrează cererile eliberând certificat constatator al acestor operațiuni.

Comisiunea electorală Centrală atribue fiecărei grupări un număr pe buletinul de vot și un semn corespunzător, astfel că cererea primit și înregistrată cea dintâiu să poarte No. 1 cu semnul un punct, iar celelalte numerile următoare 2, 3, 4, etc., cu semnul 2, 3, 4, etc. puncte, după ordinea primirei.

Comisiunea electorală centrală este îndatorată să comunice biurourilor electorale județene, în termen util, numărul de ordine și semnul atribuit fiecărei grupări.

Biurourile județene vor primi declarațiile de candidaturi în termenul prevăzut de lege, fixându-le locul pe buletin conform deciziunei Comisiunei electorale Centrale.

Atribuirea numărului de ordine și a semnului respectiv se va face la fiecare convocare a Corpului electoral.

ART. IV. — Normele și prevederile din articolele precedente se aplică și alegerilor județene și comunale.

ART. V. — Dispozițiunile din legea electorală precum și orice alte dispoziții din alte legi, contrarii celor de mai sus, sunt și rămân abrogate.

Dat în București la 18 Ianuarie 1938.

CAROL

Președintele Consiliului de miniștri
Octavian Goga
Ministru de interne,
Ar. M. Călinescu
Ministru de justiție,
V. Rădulescu-Mehedinți

(Continuare in pagina 2-a)

România și Ungaria

Se pare că printre problemele internaționale care preocupă astăzi mai mult cabinetele europene, este și aceea a relațiilor dintre România și Ungaria.

In această privință, în unele cercuri diplomatice, cari ar dori să vadă stabilindu-se între România și Ungaria relațiuni normale și chiar de prietenie, se săvârșește o profundă eroare în judecarea problemei. Se desconsideră în primul rând, cu totul, punctul de vedere psihologic.

Și-au pus oare întrebarea, acei ce cred în posibilitatea stabilirii unor bune relațiuni româno-maghiare, dacă vreun guvern român ar putea să-și asume răspunderea de a face cele mai mici concesiuni Ungariei, înainte de a se fi risipit atmosfera de neîncredere ce există în România, atmosferă creiată și menținută cu încăpățânare de politica maghiară, de repetatele declarațiuni revizioniste ale conducătorilor Ungariei, de atitudinea șovină a presei maghiare și, în fine, de toată acea propagandă întreținută cu tot felul de mijloace, în toate țările și al cărei scop este calomnierea poporului român și tăgăduirea drepturilor lui cele mai sfinte?

Și-au pus, oare, întrebarea acei cari văd în stabilirea unor bune relațiuni între România și Ungaria, un progres spre pace, dacă atmosfera de legitimă neîncredere ar putea fi risipită înainte ca Ungaria să dea dovezi că și-a schimbat nu numai vorba, *dar și fapta, înainte oa politica maghiară să se dovedească ca leală și intrată definitiv în cadrul tratatelor de pace?*

Poporul român care cunoaște, printr'o dureroasă experiență seculară, toată gama politicei de stăpânire maghiară și știe cu câtă lipsă de sinceritate și de loialitate a avut de luptat în trecutul pe care nu-l poate uita, nu se poate încrede azi în simple vorbe, în simple afirmațiuni platonice. Îi trebuiesc fapte precise, îi trebuiesc garanții formale, garanții cu caracter internațional și cari, prin intrarea lor în funcțiune în mod automat, să facă, dacă nu absolut imposibilă, dar cel puțin foarte riscată, călcarea angajamentelor luate.

Fără această prefață — sine qua non — nu se va putea risipi atmosfera de neîncredere care ține trează conștiința românească și, atâta timp cât va dăinui ne-

(Continuare in pagina 2-a)

Limba noastră

„Marea problemă"

S'a împlinit un an, la 18 Ianuarie, de când profesorii de română au pornit să lupte pentru „apărarea limbii și literaturii naționale".

După lungi discuții, la 29 Martie, 1937, ei au hotărît:

„1. — Stabilirea incompatibilității între calitatea de funcționar retribuit de stat, în deosebi profesor, și activitatea de producător literar, apărător sau propagator al literaturii primejdioase, fie în școală, fie în afară, prin publicațiuni de orice fel.

„2. — Scoaterea din manualele școlare și din bibliotecî a scrierilor primejdioase.

„3. — Denunțarea în fața autorităților în drept și în fața justiției a autorilor unei astfel de literaturi.

„4. — Boicotarea editorilor care răspândesc scrierile cu caracter imoral și dizolvant.

„5. — Coordonarea acestei acțiuni cu aceea a tuturor celorlalte asociațiuni și autorități care luptă în același scop.

„6. — Convocarea la 16 Mai a. c. a profesorilor de limba română din întreaga țară, pentru a desbate, sub toate aspectele ei, marea problemă a apărării limbii și literaturii naționale".

Și după ce au hotărît acestea, profesorii n'au mai făcut nimic. Anul de luptă s'a scurs lin, în zile senine, cum alunecă gondolele la Veneția, sub Puntea suspinelor.

Numai unul dintre „luptători" a tulburat o clipă liniștea, publicând un duios articol sub titlul: **Cum se sting bunele intenții.** Și stinse au rămas. Autorul, d. V. V. Haneș, încheie:

„Profesorii reacționau împotriva împestrițării și falsificării limbii române, prin tendința de înoire (!) a scriitorilor prea avansați; dar nu erau mulțumiți nici de faptul că prin campania d-lui Pisani și a altora, **se lua din mâna reprezentanților firești lupta de apărare a limbii românești**".

Acesta a fost cel din urmă suspin al „bunelor intenții".

Le-am luat din mână lupta pentru apărarea limbii? Dar s'au încercat vreodată domnii profesori să apere limba? Eu am un câmp de luptă: ziarul. Ei altul: școala. Ce am făcut eu se vede: am arătat răul, am deschis ochii, am trezit grija de limbă. Am dat pe față grozăviile din manualele școlare, acele „scrieri primejdioase", pe care profesorii abia acuma vor să le scoată, după ce ani de-a rândul le-au socotit pilde de înaltă învățătură pentru copii. Am pus în mișcare chiar pe domnii profesori. Ce au făcut ei, iar se vede: gata să ne pierdem limba. Cine a trecut prin școală nu mai vorbește românește. E un „avansat"!...

Adevărul, durerosul adevăr e că în școalele noastre nu se mai învață limba română. La ora de română „se face istorie literară, înșirare de nume și așezare pe categorii de producție... **Limbă, nu**". Se fac analize literare, proaste analize literare, luându-se ca pildă unele bucăți, care n'au nimic de-a face cu literatura, josnice ca fond, pocite ca formă, de te mirunezi ce caută în manualele didactice.

Și nu se învață, fiindcă nici profesorii, cei mai mulți, n'au pregătirea trebuincioasă. Au trecut prin școală, au ieșit din Universitate, fără să învețe limba română. Unul din acești profesori, criticu literar, urmașul lui Sainte-Beuve la București, a scris negru pe alb: „...în poezie **nu mă interesează gramatica**", ci „întâia noastră grijă e să întâlnim suflete, temperamente, talente, sau cum le-o mai fi zicând, (li se mai zice și **analfabeți**), sau cum le-o mai fi zicând, **indiferent de ortografie, morfologie și sintaxă**".

Ce limbă românească să învețî cu profesori, cari au pregătirea asta?

Cea mai mare parte din profesorii noștri de română n'au învățat limba latină. Dar profesorul trebue să fie un cap cult și nu e om cult, oricât ar crede el altfel, orice a învățat și oricât ar fi de „specialist", cine nu știe limbile clasice și literatura clasică veche. Nu e profesor de limba română, nu poate să fie, fiindcă îi lipsesc și cultura, și cele mai elementare cunoștințe de care are nevoie în cariera lui, acela care dă lecții de română, fără să fi învățat latinește. E ca și cum ai crede că ești pictor, fără să ai habar de regulele desenului, sau că poți fi medic, fără să știi anatomia.

Nu avem o gramatică a limbii. Ceea ce se numește **Morfologie** în manualele școlare, totdeauna aruncată în câteva pagini la sfârșitul cărții, e o adevărată **Morfologie:** definiții greșite, reguli greșite, lămuriri greșite, pilde greșite. Nu-ți vine să crezi că ai înaintea ta o carte de școală.

Nu avem nici dicționar. Ce-ți trebue gramatică și dicționar, când poți să scrii cum vrei, cu ortografia care-ți place, cu vocabularul care-ți place, cu sintaxa care-ți place, fără ca nimeni să te ia la goană?

Să fim drepți. Profesorul era altă dată un domn. Acum, cu leafa care i se dă, e un om necăjit. Incepe cu vre-o patru, cinci mii de lei pe lună, ca după douăzeci și cinci de ani să ajungă la zece, unsprezece mii. Chiar dacă ar vrea, nu poate să-și lumineze mintea după slaba și uneori reaua pregătire căpătată în liceu și la Universitate, fiindcă n'are cu ce să-și cumpere cărți.

Dar limba română trebue să o cunoască nu numai profesorii de română, ci **toți profesorii**, de orice materie. „Știința n'are patrie, dar omul de știință are". Ce ar folosi lecțiile profesorului de română, dacă, după el, cel de matematici ar scrie pe tablă: problema **sa soluționat?** Școlarii ar râde și ar vedea că poți să ajungi chiar profesor, fără să știi românește și fără să știi ortografia.

Le stă greu la suflet profesorilor de română „marea problemă a apărării „limbii" și-i apasă atât de greu, încât trâmbițatul congres, hotărît pentru 16 Mai trecut, nu s'a ținut nici până astăzi.

T. PISANI